

AUREL STORIN 70

Dumnezeu a fost în proză, de data asta. Exista acolo comandamentul nostru din moși-strămoși, cel neinclus în Decalog, dar strașnic pus la lucru în practică, *zai freiläh!* (fii vesel!), conjugat cu dramatismul realității românești, evreiești, israeliene. Și fiindcă a venit vorba de Decalog, nu mă pot abține să nu remarc că

Aurel Storin ne-a mai adus unul - mânășă: 1) Ai grijă cum te-mbraci, cum vorbești și cum mănânci. 2) Nu fii prea orgolios. 3) Ferește-te de vorbe mari și de modestie exagerată. 4) Orice critică amăn-o pentru Purim. 5) Fii atent cum te adresezi publicului feminin. 6) Fii atent cum te referi la propria-ți persoană. 7) Apare un poet evreu?, interesează-te cum îl chema „înainte”. 8) Te duci la comunitate?, documentează-te despre „economia de piață”. 9) Nu face „economie de viață”. 10) Ai grijă s-apani ultimul la „tratație”. Și se mai conjugă cu un fapt foarte important: forța prieteniei și omnia. Sigur că unele texte erau „documente”, dar autorul „Farmecului discret al teatrului de revistă” și invitații lui știau să le dea viață. Au făcut-o în stare de grație. Poate, fiindcă erau „la ei acasă”. Spun „acasă” pentru că e un sentiment pe care-l încearcă și prietenii noștri „cvasievrei”, cum remarcă președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer. Poate, fiindcă asta era tonul ce i se potrivea sărbătoritului. Spectacolul a fost un *regal*, observa dr. Aurel Vainer. Fiindcă „*incoronăm* o viață de om și o viață de artist de o teribilă consecvență: s-a născut evreu, se manifestă ca evreu, se sărbătorește ca evreu”.

Dintre poemele recent apărutei volum la Hasefer, *Morminte călătoare*, recitate de Aurel Storin, cel mai bine prizat a fost „Telefonul”, poezie dedicată fiicei sale, Diana, unul dintre atâtea „*papirene kinder*” de care-s plini spectatori din „Popa Soare”. Cuvintele calde, de admirație și afecțiune, rostite de ing. Osy Lazăr, președintele C.E.B., au însoțit *Diploma de Onoare* a Comunității noastre. Totul a fost emoție, reverie, voioșie. Să fie și de-acum încolo, cu sănătate, bucurii, împliniri creatoare!

IULIA DELEANU

**Însemnări
la „încoronarea
unei vieți de om
și de artist”
evreu-român**

Meryl Streep – „a idișe mame”

Să existe, oare, cineva care să nu știe ce înseamnă „a idișe mame”? Oricum, nu cred că neștiutorul să se afle printre cititorii revistei noastre, în ale căror urechi mai răsună, desigur, familiar și nostalgic, măcar ceva din idișul bunicilor și părinților noștri. Limbă în fruntea căreia stă, ca un pilon de rezistență, această formulă sacră - „a idișe mame” - și personajul respectiv, în care începe o tonă de iubire maternă, totală și necondiționată, dar și sufocantă uneori, autoritară și ambițioasă, dacă nu chiar de-a dreptul castrantă (mai ales când e adresată odorului de fecior, cel care duce mai departe numele neamului, spița și tradițiile evreiești). Nu spuneți că e o concepție demodată, am o dovadă caldă-călduță, un film ieșit anul trecut din studiourile hollywoodiene, de parcă ar fi fășnit direct din cartierul evreilor religioși din Brooklyn. Iar pe respectiva „idișe mame” a interpretat-o... ei bine, cine credeți? Nimeni alta decât minunea de acțiță Meryl Streep, cu înfățișarea ei de nordică rasată, cu finețea și sensibilitatea ei trecută prin filtrul inteligenței, care, ce e drept, mai are la activ, pe ecran, o mamă evreică. O mamă tragică, cea din filmul „Alegerea Sofiei”, care - vă amintiți -, ajunsă într-un lagăr nazist, e obligată să *aleagă* ea pe care dintre cei doi copii ai ei să-l trimită întâi la moarte. De astă dată, însă, e vorba - slavă Domnului! - de o comedie savuroasă, „Cu iubirea la psihiatru”, pe care ați văzut-o, poate, nu demult, la ProTv. Și despre care, vă mărturisesc, că am ezitat, la început, dacă să scriu într-o revistă sobră ca a noastră, dat fiind că iubirea carnală cam dă în clocot pe fiecare metru de poveste și peliculă.

Dar filmul e profund moral și atât de evreiesc în esența sa, bunica e atât de tipic galițiană, odorul de fiu, înamorat de cine nu trebuie, e atât de tipic evreiesc frumusețea - cu păr negru, creț și urechile simpatic clăpăuge -, dar și atât de naiv sufletește, atât de curat crescut în familie (interpretat adorabil de Bryan Greenberg), încât ar fi fost păcat să nu-l amintim, cu vitezile sale virile cu tot. Și la drept vorbind, cred că nici bunicile - darămite mamele! - nu mai așează azi puritanisme desuete, le-a mai dezvățat televizorul de tabuurile erotice, chiar dacă fug repede la bucătărie când se încinge prea tare micul ecran. În film e vorba, însă, despre ceea ce le mai doare și în ziua de azi pe unele „idișe mame” și anume, fata pe care o iubește odorul lor de băiat, ba și cu care îl bate gândul să se însoare: e sau nu „de-a noastră”? Va ști să aprindă lumânări vineri seara și să spună

rugăciunea de pomenire? Îi va da nepoței circumciși, așa cum cere Legea sfântă? Aici, filmul intră într-o zonă mai gravă, atingând o problemă serioasă: în fond, mulți dintre evrei și-au păstrat ființa și identitatea, de-a lungul unei istorii care numai blândă n-a fost cu ei, tocmai respectându-și tradițiile și religia, chiar dacă adesea nu o practica, se asimilau culturilor locale și își schimbau numele de câte ori schimbau geografia.

Dar, până una-alta, ne aflăm în cabinetul psihiatruului Liza Metzger (psihiatru e o profesie tare potrivită evreilor, ei fiind, cum se știe, mari specialiști în anxietăți!): Meryl Streep își poartă, cu distincție, zămbetul consolator, răbdarea și ochelarii, ascultând (fără plictis și picoteli) o pacientă blondă, suavă ca o frezie, tot tip scandinav (nimeni alta decât Uma Thurman), tare nefericită și singură, după un divorț oribil (că și frumoașele au eșecurile lor, fiți liniștite!). Îi dă sfaturi: să nu depună armele și speranța la cei 37 de ani ai ei, să se bucure de viață, să caute, să nu se refuze experimentelor, căci va găsi, iubirea va veni etc., etc. Și sosesc: și iubirea, și iubitul. Numai că romanticul, purul și virilul ei amant are doar 23 de ani și e tare legat de familia lui, cam conservatoare. La fiecare ședință de confesiuni, frumoasa pacientă (tot mai frumoasă din cauza fericirii împlinite) povestește psihiatrei detalii tot mai întinse despre iubitul ei, ceea ce o face pe doctoarea tot mai cenușie: amantul de vis e chiar fiul ei, băiețelul, odorul mamei! Cum să cadă tocmai el pe mâinile unei femei „vârșnice”, care e și de altă religie? Brus, distinsa intelectuală, rafinată Meryl Streep devine o „idișe mame” cam provincială, îngroșată și îngrozită, care nu știe cum să-și dezlege sau să-și lege profesiunea medicală de meseria de mamă, cum să-și apere feciorul de „agresivitatea” rivalei și de nepotrivirea acestei legături... De aici toate situațiile amuzante ale poveștii. De aici și tristețile ei.

Cum ați fi construit dumneavoastră finalul filmului, dat fiind că mai avem, destui dintre noi, naivul cult al „happy-end”-ului? Stați calmi și lăsați pe mâinile unei „idișe mame” să rezolve ea problema. Ea, mama, ca și viața însăși, găsească ele împreună soluțiile cele mai bune... Mai ales când e vorba de o comedie!

SANDA FAUR

● În **REVISTA „22”**, nr. 1/2 ian., Filon Morar condamnă politica de șantaj nuclear a Iranului față de Israel și de Occident. În nr. 2/9 ian.: Neagu Djuvara - „Hegemonia S.U.A. - garanție pentru România”; Andrei Cornea - „O nouă metodă: euroscepticismul radical?”; Dennis Deletant - „Întoarcerea României în Europa” (despre „sincronismul” lui E. Lovinescu „gândirismul” lui Crainic; avangarda lui Tzara, Fundoianu; naționalismul codrenist-legionar ca reacție la europenism; național-comunismul ceaușist; despre C.V. Tudor și timpul actual). În nr. 3/16 ian., Edward Kanterian semnează articolul „Ești cumva evreu?”. Autorul, originar din România, este lector la Oxford. Textul reproduce cuvântarea rostită la primirea Premiului Universității din München. Fără a fi evreu, el combate prejudecăți de genul: „Petre Roman, evreu, nu voia binele țării”; „Cine vorbește de Holocaust e evreu” etc. Volumul „Mircea Eliade - prizonierul istoriei”, de Florin Turcanu, a fost declarat „Cartea anului”. Daniel Dăianu recenzează laudativ cartea „Epoca failibilității” (consecințele luptei împotriva terorii), de George Soros (Ed. Polirom, 2007).

● În „**ROMÂNIA LITERARĂ**”, nr. 1/12 ian., Ion Pop scrie, în „De trei ori Paul Celan”, despre apariția, la Ed. Seuil din Paris, a volumelor „Atemwende” (versuri) și „Correspondența” lui Paul Celan cu Ilana Shmueli, din Cernăuți, o iubire din adolescență. În nr. 2/19 ian., Cosmin Ciotloș scrie despre „scandalul” în jurul piesei „Steaua fără... Mihail Sebastian”, de Dumitru Crudu (editată la „Cartea Românească”), pusă în scenă la Iași. Lucian Raicu „trimite”, postum, o „Scrisoare din Paris”: „În căutarea timpului furat”. Un cutremurător document despre colaborarea lui Ion Caraciu cu Securitatea (printre securiști, actualul PRM-ist Ilie Merce) oferă cartea „Cazul Arthur” (Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc).

● În „**OBSERVATOR CULTURAL**” (nr. 97/11 ian.). Mihai Fulger a publicat, la Ed. Art, „Noul val în cinematografia românească” (printre regizorii incluși: Nae Caranfil, Alexandru Solomon ș.a.; lipsește Radu Mihăileanu). Michael Shafir scrie despre D. Teșeneag, care, cândva, l-a susținut pe Goma ca disident - același Goma care, azi, are atitudinea cunoscută față de Antonescu și politica sa antievreiască. Știm că Teșeneag nu este de acord cu Goma. În nr. 98/18 ian., Yvonne Hassan scrie despre „Starea criticii de artă” (II), punând în lumină unele aberații din trecut și de astăzi. Rada Joseph semnează articolul „Informator o viață, episcop pentru o singură zi” - despre prelatul catolic Wielgus, din Polonia. D. Teșeneag face unele precizări pe marginea „Raportului Tismăneanu”, pe care nu l-a citit decât „într-o primă lectură grăbită”. Este de acord cu Michael Shafir: comunismul nu a produs un genocid, termen care

înseamnă uciderea unui popor. Noțiunea este greșit aplicată. Are rezerve și față de Tismăneanu. Suntem curioși ce va spune după o lectură atentă, Teșeneag fiind o fire neconvențională.

● În „**CULTURA**” (ianuarie) ne oferă o serie de articole de interes. Alexandru Bogdan Duca afirmă: „Regimul comunist a fost puternic susținut în România nu de Armata Roșie, ci de... popor”. Autorul critică „Raportul Tismăneanu”, sub acest aspect. Mihaela Grancea ironizează, cu talent, reacțiile celor „atînși” în Raport ori ale celor aflați în dezacord: Adrian Păunescu, C.V. Tudor, fostul președinte Ion Iliescu, ziariștii Ion Cristoiu, Marius Tucă, dar și Cristian Tudor Popescu, care îl compară, din amintirile sale din școală, pe V. Tismăneanu cu „pionierul Pavlik Morozov”, iar activul Mircea Badea trece la vulgarități de adolescent fără autocontrol. Daniel Cristea Enache scrie, cu meritată admirație, despre „prințul din Levant”, poetul Șt. A. Doinaș, căruia detractori fără scrupule i-au întinat memoria. Jean Starobinski semnează „Despre gesturile fundamentale ale criticii”. Felicia Antip ne avertizează că „televiziunea

DIN PRESA CULTURALĂ
IANUARIE 2007

dăunează grav democrației”, referindu-se la postul OTV, al iubitorului de scandal, Dan Diaconescu, la Mădălin Ionescu, care a invitat în emisiunea sa doi bătrâni codreniști în cămăși verzi (v. Legea 107/2006), la Gigi Becali, care ne asigură că este viitorul președinte. Suntem alături de Felicia Antip. Despre „Spânzurarea poetului-dictator” scrie George Maior (în închisoare, Saddam Hussein a scris poeme). Este stranie pledoaria istoricului Dan Berindei în a scuza politica genocidară a mareșalului Antonescu față de evrei (pogromul de la Iași - „implicare nedemonstrată”; „necruțător” cu evreii din Basarabia și Bucovina. De ce trebuia să-i cruce? Pentru ce vină?). Regretabilă este și critica adusă lui Adrian Cioroianu, care a fost mai corect decât alți istorici. Teodora Dumitru analizează și elogiază logica lui Andrei Cornea din „Turnirul Khazar”, carte apărută în urmă cu câțiva ani. Suntem de acord, este o carte de excepție.

● În „**ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC**” (10 ian.). „În materie religioasă, România a intrat cu dreptul în U.E.” (referitor la noua Lege a Cultelor, nr. 489/2006). Lucian Boia oferă un amplu interviu pe tema „democrației identitare”. Poziția sa este în spirit modern, european.

● În „**IDEI ÎN DIALOG**” (nr. 1/2007) reproduce prima parte (introducerea) la „Raportul final al Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste în România”. Mihail Neamțu semnează „Biserica, modernitatea și binele comun” - temă de perspectivă și retrospectivă. Andrei Cornea scrie despre „fraierii” cu ștaif... tratați cu dispreț de cercurile academice. Solomon Marcus este preocupat în continuare de Noica (relația filosofie-știință). Un frumos poem: „Îmi amintesc întocmai”, de Ileana Mălăncioiu („Și atunci au venit deodată copiii”). Mai citim: S. Damian - „Modelul Rilke” (temă ineputabilă); H.R. Patapievic - „Agonia creștinismului” (despre conservatorism, demnitate, respect și... Blaise Pascal).

● În „**LUMEA**” (nr. 1/2007), Mihai Zamfir îl critică pe Adrian Cioroianu și apără revista „Lumea” de anumite acuze, pe care noi le considerăm, însă, justificate. Fiecare cu opinia sa, dar ultimele numere justifică reproșurile. Victor Roncea declară că, datorită României, socialismul, adus de sovietici, nu a mai ajuns în Vest. Ciudat. „Interesante” declarații mai dau Ion Papuc, Gigi Becali ș.a. Emil Neacșu reproduce un interviu cu Sami Michael, evreu originar din Irak, scriitor de succes, partizan al păcii cu palestinienii. Uri Avnery este prezent (în traducere, dar nu se precizează sursa) cu „Marele experiment din laboratorul Gaza”, un articol pe care specialiștii ar trebui să-l analizeze. Grozăvii, greu de crezut. Nu-l cunoaștem pe autor decât foarte vag. În același nr.: Bruce Jackson - „Eșecul S.U.A. în Europa de Est” (nu se dă sursa); Robert Parry - „Misterele lui Robert Gates” (noul ministru american al Apărării); Pierre Conesa - „Sfârșitul unei epoci” (evident, o critică anti-S.U.A.); Andrei Vartic, din Chișinău, îi acuză pe cei ce „nu doresc a fi români”: Mircea Cărtărescu, Andrei Pleșu, H.R. Patapievic, Liiceanu, Dinescu, Sorin Antohi, chiar și Cioran - adică „toată floarea cea vestită”. Revista „Lumea” îl ia în serios pe combatantul Andrei Vartic. Interesant, articolul lui Dragoș Moldoveanu: „A fost Hitler o unealtă mânăuită de Stalin?”. Ipoteze, speculații din cartea lui Viktor Suvorov, fost agent GRU (serviciul secret al armatei sovietice; a nu se confunda cu GPU, KGB, FSB). Nu lipsește prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, fost, fost, inclusiv revoluționar. El scrie despre hegemonismul american și sovietic. Cu toate minusurile, „Lumea” trebuie citită, ca o „altă” revistă.

● Din bogatul conținut al revistei „**SEMNALUL**”, din Toronto - Canada (ian. 2007), reținem marea diversitate a tematicii: proză de Sergiu Fărcășanu, din *Vremuri apuse*; „Curierul de România” (C. Florian, G. Bruchmaier, B. Mehr); panoramic israelian (Ichil Leib); interviu cu Hary Eliad, de Iulia Deleanu; proză de Getta Berghoff, Rodica Grindea; un excelent poem de Zigmund Tauberg; interviu Radu Ioanid semnat de Lidia Vianu; momente, comentarii de C. Făgărașu, Fl. Grenea, Monica Bilan, B. Marian; proză satirică de I. Schechter ș.a. Un număr reușit.

BORIS MARIAN